

Fővárosi Ítéltábla
10.Gf.40.139/2015/6.

A Fővárosi Ítéltábla a dr. Kozma Anikó Ügyvédi Iroda ... által képviselt Merkantil Váltó és Vagyonbefektető Bank Zártkörűn Működő Részvénytársaság ... felperesnek a Dezső és Társai Ügyvédi Iroda ... által képviselt Magyar Állam (törvényes képviselője: Nemzeti Fejlesztési Minisztérium 1011 Budapest, Fő u. 44-50.) alperes ellen általános szerződési feltételek érvényességének megállapítása iránt indított perében a Fővárosi Törvényszék 2015. február 26-án kelt 12.G40.145/2015/8. számú ítélete ellen a felperes részéről 9. és az alperes részéről 10. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét az indokolás tekintetében részben és akként változtatja meg, hogy az indokolásból mellőzi azon megállapításokat, amelyek szerint a perbeli szerződéses kikötések megfelelnek az egyértelmű és érthető megfogalmazás, a tételes meghatározás, az objektivitás, a ténylegesség és arányosság, valamint a felmondhatóság elvének;

egyebekben az ítéletet helybenhagyja;

kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 250.000 (Kétszázötvenezer) forint + áfa másodfokú perköltséget, továbbá az államnak külön felhívásra 8.000 (Nyolcezer) forint jogorvoslati illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

Felperes 2015. január 12-én előterjesztett, a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvény (a továbbiakban: Törvény) 8. § (1) bekezdés b) pontjára, 8. § (4) bekezdésére és 11. § (3) bekezdésére alapított keresetében annak megállapítását kérte, hogy az általa a Törvény hatálya alá tartozó 2004. május 1. és 2014. július 26. közötti időszakban kötött, a Törvény rendelkezései szerint fogyasztói kölcsönszerződésnek minősülő szerződésekben (termék) alkalmazott, számára egyoldalú kamatemelést, költségemelést, díjemelést lehetővé tevő, a per tárgyává tett általános szerződési feltételek megfelelnek a Törvény 4. § (1) bekezdésében meghatározott elvek mindegyikének, ezért tisztességesek és érvényesek.

A Törvény hatálya alá tartozó valamennyi felperesi termék esetén alkalmazott általános szerződési feltételek kereset tárgyát képező 2. pontja a következőképpen rendelkezett:

„A Finanszírozó Természetes személy adós esetén a kölcsön futamideje alatti csekk-kérés, felszólítás, szerződésfelmondás, szerződéses kötelezettség teljesítésére vonatkozó felszólítás, KHR-be való felvitelre való figyelmeztetés és a KHR-be való adatátadásról tájékoztatás költségét jogosult egyoldalúan a kölcsönszerződés megkötését követően a Magyar Posta Zrt.-nek a Lizingbeadó által a fentiek szerint igénybe vett szolgáltatásainak díjáról szóló hirdetményben foglalt változás tényleges hatásának megfelelő arányban akként módosítani, hogy ezen változás évente a Központi Statisztikai Hivatal által közzétett előző évi rendes fogyasztói árindex mértékét nem haladja meg.

A Finanszírozó a fentebb megjelölt díjak módosítása esetén a Természetes személy adóst a módosítás tényéről és a módosított díjak új mértékéről, a módosítás hatálybalépését megelőzően legalább hatvan nappal hirdetményben, továbbá – a jelen kölcsönszerződésben foglaltak szerint – a módosítás hatálybalépését megelőző legalább hatvan nappal postai úton feladott levéllel vagy más tartós adathordozón is értesíti.

A fenti költségeknek Természetes személy adós számára kedvezőtlen egyoldalú módosítása esetén a Természetes személy adós a módosítás hatálybalépése előtt jogosult a jelen kölcsönszerződés díjmentes felmondására.”

Az általános szerződési feltételek ezen szerződéses kikötéshez kapcsolódó, azonban a felperest egyoldalú szerződésmódosításra jogosító rendelkezést nem tartalmazó, a kereset tárgyát nem képező 1. pontja azt rögzítette, hogy a szerződéskötéskor meghatározott feltételek melletti díjszabást felperes a következő esetekben alkalmazza: a futamidő alatti csekk-kérés, adós által harmadik személy részére történő használatba adás engedélyezése, forgalmi engedély-csere, személyi- és teherfuvarozói engedély kiadása, üzembentartói engedély és egyéb engedély kiadása, bankinformáció nyújtása, szerződésfelmondás, szerződésmódosítás, felszólítás a szerződéses kötelezettség teljesítésére, szerződésmásolat készítése, már kiadott dokumentumok ismételt kiállítása, sms-ben történő felszólítás és/vagy felmondás, felmondás hatályon kívül helyezése, KHR-be való felvitelre való figyelmeztetés és a KHR-be való adatátadásról tájékoztatás.

Felperes az általa részletesen kifejtett indokok alapján a kereset érdemi vizsgálatát megelőzően az Európai Unió Bírósága Pp. 155/A. §-a szerinti előzetes döntéshozatali eljárásának kezdeményezését indítványozta a per tárgyalásának egyidejű felfüggesztése mellett a 93/13/EGK irányelv (a továbbiakban: Irányelv) 4. cikk (1) bekezdése, az 1. cikk (2) bekezdésében foglaltakra figyelemmel az 5. cikk, valamint a 7. cikk (2) bekezdése rendelkezéseinek értelmezése, az általa megjelölt kérdések tisztázása érdekében.

A per érdemére nézve felperes indokai részletes kifejtésével állította, a per tárgyává tett általános szerződési feltételek tisztességesek és érvényesek, mert megfelelnek az elfogadásuk időpontjában hatályos jogszabályokban előírt követelményeknek, ennél fogva a Törvény 4. § (1) bekezdése szerinti követelményeket is kielégítik.

A régi Ptk. 209. § (6) bekezdésének az Irányelv 1. cikk második bekezdésében foglaltakat a nemzeti jogba átültető rendelkezésére figyelemmel továbbá nem minősülhetnek tisztességtelennek a perbeli szerződéses kikötések azért sem, mert a Törvényben meghatározott egyes elvek – például átláthatóság, ténylegesség és arányosság, szimmetria elve – érvényesülését biztosító rendelkezések a régi Hpt. kógens rendelkezéseinek megfelelően nem az egyoldalú szerződésmódosítási jogot biztosító általános szerződési feltételekben, hanem a Felügyelet által ellenőrzött, a fogyasztó számára nem nyilvános, üzleti titoknak minősülő felperesi árazási elvekben kerültek meghatározásra.

Hangsúlyozta, a Törvény 4. §-ának alkalmazása és értelmezése, a tisztességtelenség vizsgálata során nem hagyhatók figyelmen kívül a perbeli általános szerződési feltételek kidolgozása, alkalmazása időpontjában hatályban volt irányadó kógens jogszabályok koherens rendszert alkotó rendelkezései.

Figyelemmel kell lenni továbbá arra is, hogy amennyiben az 1996. évi CXII. törvény (a

továbbiakban: régi Hpt.) eltérést nem engedő, kógens rendelkezése előírta a Törvény 4. § (1) bekezdésében nevesített elvek valamelyikének alkalmazását, e kógens jogszabályi rendelkezés az 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 205. § (2) bekezdésének a fogyasztói szerződésekre is irányadó rendelkezése szerint a felek megállapodása nélkül is a fogyasztói kölcsönszerződések részévé vált, így abban az esetben, ha a pénzügyi szolgáltató a szerződéskötéskor megfelelő tájékoztatást adott a fogyasztónak a kógens jogszabályi rendelkezésről, az annak megfelelő szerződéses kikötés hiánya esetén sem kerülhet sor az egyoldalú szerződésmódosításra feljogosító általános szerződési feltétel tisztességtelenségének megállapítására.

A perbeli szerződéses kikötések tisztességtelenségének vizsgálatakor továbbá a régi Ptk. 209. § (2) bekezdésére figyelemmel az általános szerződési feltételek hozzájuk kapcsolódó 1. pontjában foglaltakat is értékelni kell, mert e rendelkezés alapján állapíthatja meg a fogyasztó, hogy mihez képest és milyen arányban változhat utóbb a 2. pontban részletesen felsorolt díjak mértéke.

Az egyértelmű és érthető megfogalmazás, valamint az az ezzel szorosan összefüggő átláthatóság elvének érvényesülésével összefüggésben felperes a 2/2012. (XII.10.) PK véleményben foglaltakra utalva kiemelte, a perbeli szerződési feltételek megfelelnek az egyértelmű, világos, érthető szerkesztés, megszövegezés követelményének. Az átlagosan tájékozott, ésszerűen figyelmes és körültekintő „átlagos fogyasztó” számára közérthető stílusban, olvasható formátumban kerültek megszövegezésre és áttekinthető szerkezetben jelentek meg. Azok ismeretében az átlagos fogyasztó előre láthatta, hogy a jövőbeli egyoldalú szerződésmódosításra milyen feltételek teljesülése esetén kerülhet sor, a szerződési feltételek kidolgozása, alkalmazása időpontjában hatályos jogszabályi rendelkezések szerint ugyanakkor a felperes kötelezettsége nem terjedt ki arra, hogy az egyoldalú szerződésmódosítás lehetséges mértékéről is tájékoztassa a fogyasztót.

A szerződéses kikötések alapján a fogyasztó számára egyértelműen megállapítható, hogy a szerződéskötéskor alkalmazott díjszabás szerinti költségek tekintetében felperest az egyoldalú szerződésmódosítás lehetősége a fogyasztónak postai úton megküldött levelek költségének, díjának a postai díjszabás szerződéskötést követő változásából eredő módosulása esetén illeti meg, mégpedig a postai díjszabás utóbb közzétett változása arányában. Az is egyértelmű, hogy az egyoldalú szerződésmódosításra a fogyasztónak a szerződéskötéskor levélküldés érdekében igénybe vett postai szolgáltatások díjának növekedése szolgálhat alapul. Így például ha a szerződéskötéskor felperes a levelet ajánlott küldeményként küldte, akkor az ajánlott küldemény díjszabásának változása esetén módosíthat, ha térítvevényesen küldte, akkor a térítvevényes küldemény díjszabásának változása jogosítja fel az egyoldalú szerződésmódosításra.

Nem szükséges és a felperestől nem is várható el, hogy az általános szerződési feltételekben előre konkrétan megjelölje azt a postai szolgáltatást, amelyet igénybe fog venni, és amely díjának változása a díjszabás szerinti költségek módosulását eredményezheti, mert ennek megjelölése esetén az adott postai szolgáltatás elnevezésének későbbi változása, illetve a szolgáltatás későbbi megszűnése, helyette új szolgáltatás bevezetése azt eredményezné, hogy a ténylegesen a fogyasztó érdekében igénybe vett posta szolgáltatás díjának változásából eredő arányos többletköltséget felperes nem háríthatja át a fogyasztóra.

Az alperes ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte. Indokait részletesen kifejtve az Európai Unió Bírósága előzetes döntéshozatali eljárásának kezdeményezését és ezzel összefüggésben a per tárgyalásának felfüggesztését az Irányelv 4. cikk (1) bekezdése, 5. cikke és 7. cikk (2) bekezdése tekintetében egyaránt szükségtelennak tartotta, hangsúlyozva azt is, a Törvény a Kúria által a régi Ptk. rendelkezéseinek értelmezése körében az Európai Unió Bíróságának gyakorlatára is figyelemmel lefektetett elveket emeli jogszabályi szintre a tisztességtelenség vélelmének felállításával, anélkül azonban, hogy új anyagi jogi szabályokat vagy új jogelveket állapítana meg, ezért rendelkezései nem valósítanak meg visszaható hatályú szabályozást, továbbá az uniós joggal való összhang hiánya és az Irányelv értelmezésének szükségessége sem merülhet

fel.

A per érdemére nézve az alperes egyebek mellett hangsúlyozta, a Törvény 4. § (1) bekezdésében meghatározott valamelyik elv érvényesülésének kógens jogszabályi rendelkezéssel történő előírása önmagában nem eredményezi ezen elv tényleges érvényesülését is a fogyasztói kölcsönszerződések Törvény hatálya alá tartozó kikötései esetén, és nem teszi kizárttá az e körbe tartozó szerződési feltételek tisztességtelenségének vizsgálatát.

Indokai részletes kifejtésével továbbá az alperes állította, a per tárgyát képező szerződéses kikötések tisztességtelenek, mert semelyik időállapotban sem felelnek meg a Törvény 4. § (1) bekezdésében meghatározott elvek egyikének sem.

Az elsőfokú bíróság a 2015. február 19-én megtartott tárgyalásról felvett 7. sorszámú jegyzőkönyvbe foglalt I. sorszámú végzésével elutasította felperesnek az Európai Unió Bírósága előzetes döntéshozatali eljárásának kezdeményezésére irányuló kérelmét.

Ezt követően az elsőfokú bíróság 2015. február 26-án meghozott 12.G.40.145/2015/8. számú ítéletével a keresetet elutasította, felperest az alperes részére 500.000 forint + áfa perköltség megfizetésére kötelezte.

Arra utalva, hogy 7-I. sorszámú végzésével elutasította az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésére irányuló felperesi kérelmet, az elsőfokú bíróság kifejtette, az Irányelv átültetése (implementálása) a nemzeti jogba megtörtént, ezért közvetlen alkalmazásának szükségessége a perben nem merült fel. Az Irányelv értelmezése a Törvény 4. § (1) bekezdésében meghatározott elvek alkalmazásával összefüggésben azért szükségtelen, mert a Törvény alapjául szolgáló jogegységi határozata meghozatalakor a Kúria figyelemmel volt az Irányelv rendelkezéseire. A felperesi indítvány mindezek mellett nem az Irányelv rendelkezéseinek az EUMSZ 267. cikke szerinti, előzetes döntéshozatali eljárásra tartozó értelmezésére, hanem annak vizsgálatára irányul, hogy a törvényi szabályozás összhangban van-e az uniós joggal, ami nem tartozik előzetes döntéshozatali eljárásra. Mindezekre tekintettel az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésének feltételei nem állnak fenn.

A per tárgyává tett általános szerződési feltételek 2. pontjában foglalt, ugyanazon időállapotot (2010. március 1. - 2010. november 26.) szabályozó, egyező megszövegezésű szerződéses kikötések tisztességtelenségének vizsgálata körében az elsőfokú bíróság a Törvény 4. § (1) bekezdésére és a 2/2014. PJE határozat indokolásában foglaltakra utalva rögzítette, a Törvényben meghatározott elvek bármelyikének sérelme a szerződéses kikötés tisztességességének megállapítására irányuló kereset elutasítását vonja maga után. A perben nincs jelentősége a felperes által hivatkozott azon körülményeknek, hogy a perbeli szerződéses kikötések szerinti egyoldalú szerződésmódosítási jogosultsággal csak a fogyasztó szerződésszegése esetén élhet, ugyanakkor a csekk-kéréssel, valamint az általában való felszólítással összefüggésben felmerülő költségek esetén nem is állapítható meg az, hogy azok a fogyasztó szerződésszegése miatt merülnének fel.

A továbbiakban a Törvény 4. § (1) bekezdésében meghatározott egyes elvek érvényesülését vizsgálva, az elsőfokú bíróság kifejtette, a perbeli szerződéses kikötések megfelelnek az egyértelmű és érhető megfogalmazás követelményének, mert az egyoldalú módosításra okot adó körülmény, valamint a módosítható költségek meghatározása nyelvtanilag érthető és egyértelmű; a szerződéses kikötésekben szereplő KHR rövidítés mibenlétét az általános szerződési feltételek egyéb rendelkezései a fogyasztó számára megnyugtatóan tisztázzák; a Magyar Posta Zrt. (a továbbiakban: Posta) díjszabását tartalmazó jövőbeni hirdetemnyre utalás az elvárható gondossággal eljáró, kellően tájékozott fogyasztó számára egyértelmű, továbbá abból egyértelműen következik, hogy a költségek későbbi egyoldalú módosítására a felperes által igénybe vett postai szolgáltatások díjának a Posta által történő későbbi megváltoztatása ad okot, az pedig nem várható el felperestől, hogy az előre nem látható díjváltozást közzétevő jövőbeni hirdetemnyről pontosabb tájékoztatást adjon; a fogyasztó számára nem jelent túlzott és szükségtelen megértési nehézséget, így nem eredményezi az

egyértelmű és érthető megfogalmazás elvének sérelmét az sem, hogy a szerződéses kikötés a feleken kívüli „harmadik fél” olyan jövőben közzéteendő hirdményére utal, amely nem foglalható a szerződéssel egységes szerkezetbe.

A tételes meghatározás elvének is megfelelnek a szerződéses kikötések, mert ténylegesen tartalmazzák az ok-listát, mégpedig egyedüli szerződésmódosítási okként a felperes által igénybe vett postai szolgáltatások díjának változását megjelölve.

Az objektivitás követelménye is érvényesül, mert az egyoldalú szerződésmódosításra alapul szolgáló ok, a postai díjtételek megváltozása a Posta döntési jogkörébe tartozik, arra felperesnek nincs tényleges ráhatása, ezért objektív oknak minősül.

A ténylegesség és arányosság elvének érvényesülése is megállapítható. A felperes által igénybe vett postai szolgáltatások díjszabásának a Posta részéről történő megváltoztatása az alperes által sem vitatottan a felperesnél ténylegesen felmerülő költséget jelent. Az arányosság elve pedig azért érvényesül, mert a perbeli szerződéses kikötések szerint a költség egyoldalú módosítására a változás tényleges hatásának megfelelő arányban kerülhet sor azzal a megkötéssel, hogy az évente nem haladhatja meg az előző évi éves fogyasztói árindex KSH által közzétett mértékét.

A felmondhatóság lehetőségét az egyoldalú szerződésmódosítási jog gyakorlása esetére a perbeli szerződéses kikötések kifejezetten biztosítják a fogyasztó számára, mégpedig külön díjfizetési kötelezettsége előírása nélkül. A pénzügyi szolgáltató felperestől emellett nem várható el, hogy az általa korábban nyújtott kölcsönösszeg teljes visszafizetésétől eltekintsen vagy a visszafizetésre akár haladékot adjon. Erre tekintettel a felmondhatóság elve akkor is érvényesül, ha a szerződési feltételek az egyoldalú szerződésmódosításra tekintettel biztosított felmondási jog gyakorlása esetére az értékegyensúly megőrzése érdekében akár azonnali visszafizetési kötelezettséget írnak elő.

Az átláthatóság elve érvényesülésének vizsgálatával összefüggésben az elsőfokú bíróság kifejtette, nem irreális elvárás a pénzintézzel szemben, hogy közölje a fogyasztóval a szerződéskötéskor, milyen költséget hárít rá a postai szolgáltatással kapcsolatosan és a postai szolgáltatás díjának változása esetén az ebből eredő költségnövekedést milyen számítási módszerrel hárítja át a fogyasztóra. A perbeli szerződéses kikötések ezeknek a követelményeknek nem felelnek meg, mert nem tartalmazzák, hogy felperes a Posta mely szolgáltatását veszi igénybe, továbbá a postai szolgáltatás pontos díjának feltüntetése is hiányzik, ezért a szerződéskötéskor a fogyasztó nincs abban a helyzetben, hogy ténylegesen átláthassa a postai szolgáltatás díjának változása esetén mekkora költségnövekedésre számíthat, illetve az egyoldalú szerződésmódosítást követően ellenőrizhesse a módosításra a postai díjszabás változásának megfelelően, arányosan került-e sor. Az árazási elvek nem képezik a felek közötti szerződés részét, megismerésükre a fogyasztó nem jogosult, így az átláthatóság érvényesülése szempontjából az árazási elveknek nincs jelentősége. Az átláthatóság elvének érvényesülése hiányában a kereset nem vezethetett eredményre.

Nem vezethetett eredményre a kereset azért sem, mert a perbeli szerződéses kikötések a szimmetria elvének sem felelnek meg. A 2/2012. (XII.10.) PK vélemény 6.g) pontjához fűzött indoklás szerint a szimmetria elve akkor érvényesül, illetve az egyoldalú szerződésmódosítás lehetősége akkor tisztességes, ha nemcsak a fogyasztó hátrányára történő körülmény-változás hatásának áthárítását teszi lehetővé, hanem egyidejűleg kötelezettségként kezeli a fogyasztó javára történő körülmények megváltozása esetén annak a fogyasztó javára történő érvényesítését, az arányosság elvének érvényre juttatása mellett, ellenkező esetben ugyanis a szerződéskötéskor kialakult értékegyensúly felbomlik. A perbeli szerződéses kikötések ugyan nem zárják ki, de nem teszik kötelezővé a postai díjszabás fogyasztóra nézve kedvező irányú változása esetén a fogyasztó javára történő szerződésmódosítást. Ennek hiányában a pénzügyi szolgáltató felperes abban a helyzetben van, hogy a díjszabás csökkenése esetén belátása szerint dönthet arról, azt a fogyasztó javára érvényesíti-e vagy sem. Felperes megalapozatlanul hivatkozik arra is, hogy a szimmetria elve kógens jogszabályi rendelkezés folytán érvényesül. Az árazási elvek nem képezik a szerződés részét, így azokon keresztül a szimmetria elve nem juthat érvényre, hiszen az árazási elvekre

alapítva a fogyasztó a pénzügyi szolgáltatót terhelő kötelezettségre hivatkozással nem léphet fel igényrel. A bíróság álláspontja szerint az a törvényi előírás, amely szerint a költségek csökkenésének az árazási elvekben kell érvényre jutnia, nem zárja ki azt, hogy az árazási elveken kívül a szimmetria elvének érvényre jutása a szerződés szövegében is megjelenjen.

Az ítélettel szemben mindkét peres fél fellebbezést terjesztett elő.

A felperes fellebbezésében az első fokú ítélet megváltoztatását, a keresete szerinti ítélet meghozatalát kérte.

Fenntartotta azt az álláspontját, hogy az Irányelv 4. cikk (1) bekezdése, 5. cikke, 7. cikk (2) bekezdése értelmezésével összefüggésben előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezése szükséges. E körben az első fokú eljárásban részletesen kifejtett indokait kiegészítve hangsúlyozta azt is, indítványa nem az Irányelv közvetlen alkalmazására irányult. Az első fokú ítélet indokolásában foglaltakkal szemben továbbá olyan esetben sem kizárt előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezése, amikor valamely ügyben a döntésre közvetlen kihatással bíró jogszabály közösségi joggal ellentétes volta látszik megállapíthatónak. E körben utalt a BH2010.29. számú eseti döntésre.

A per érdemére nézve felperes előadta, tévedett az elsőfokú bíróság, amikor azt állapította meg, hogy a perbeli szerződéses kikötések a Törvény 4. § (1) bekezdésében meghatározott elvek közül nem felelnek meg az átláthatóság, valamint a szimmetria elvének, ezért tisztességtelenek.

A perbeli szerződéses kikötések és az általános szerződési feltételek e kikötésekhez szorosan kapcsolódó 1. pontjának megfogalmazásából a fogyasztó számára a szerződéskötéskor egyértelműen megállapítható, hogy az egyoldalú szerződésmódosítás joga felperest a fogyasztó részére meghatározott célból, postai úton továbbított levélküldemények költségének a postai díjszabás változásából eredő növekedése esetén illeti meg, a postai levélküldemények szerződéskötéskor irányadó díjszabás szerinti költségéhez képest utóbb bekövetkező díjváltozás esetén felperes olyan arányban módosíthatja egyoldalúan a szerződéskötéskor irányadó költség összegét, amilyen arányban a szerződéskötéskor figyelembe vette a Posta akkori díjjegyzéke szerinti költségeket.

Az elsőfokú bíróság az általános szerződési feltételek szintjét túllépve olyan részletszabály levezését követeli meg felperestől az általános szerződési feltételekben, ami csak a konkrét díjváltozás fogyasztó, illetve a Felügyelet általi ellenőrzése keretében, a konkrét díj levezetése esetén merülhetne fel.

A számítási módszernek, vagyis annak meghatározása, hogy a felperes díjain belül milyen arányt, illetve mértéket képvisel a Posta által meghatározott díjtétel, nem az általános szerződési feltételek szintjének megfelelő szabályozási követelmény, hanem a fogyasztónak biztosított ellenőrzési jog keretében a tényleges változtatás esetén vizsgálandó körülmény. A felperes azzal, hogy az egyoldalú módosítási joga gyakorlása bázisaként a szerződéskötés időpontja szerinti díjszabást vette alapul és ehhez képest a változtatás korlátjaként szabta azt, hogy a változás ténylegesen hasson a fogyasztóra áthárított díjra és azzal arányos legyen, arra vállalt kötelezettséget, hogy a szerződéskötéskor az általa alkalmazott arányokat megtartva foganatosítja a változtatást. Ily módon a perbeli szerződéses kikötések megfelelnek a régi Hpt. 2010. január 1-től hatályos 210. § (4) bekezdésében az egyoldalú szerződésmódosítási jog gyakorlására nézve meghatározott követelményeknek is.

Felperes nyomatékosan hivatkozott arra is, az átláthatóság elvéből fakadóan azon követelmény, hogy a fogyasztónak a szerződéskötéskor teljes körűen át kell látnia az egyoldalú szerződésmódosítás lehetőségét és tisztában kell lennie azzal, hogy díj- és költségfizetési kötelezettsége milyen feltételek bekövetkezése esetén, milyen mértékben változhat, nem terjedhet ki a megváltozott új díj és költség összegszerű meghatározására, kiszámítási módja szerződésben való rögzítésére, vagy a változás konkrét mértéke előre történő meghatározására. A perbeli szerződéses

kikötések megfelelnek az átláthatóság elvének, mert azok alapján a fogyasztó fel tudja mérni a változás lehetséges alakulását. A szerződésből egyértelműen megállapítható, hogy az ok-listában szereplő körülmény-változás milyen okból (a Posta levelezési díjának a szerződéskötést követő változása), milyen mértékben (a Posta levelezési díjának változásával arányosan megtartva a szerződéskötési arányokat), milyen módon (ha a felperes a megváltozott díjú szolgáltatást veszi ténylegesen igénybe a fogyasztónak történő levélküldés érdekében) hat ki a megváltozott költség és díj mértékére.

A szimmetria elvével összefüggésben felperes azt hangsúlyozta, a Törvény 4. § (1) bekezdésének g) pontja szerint az általános szerződési feltétel csak akkor sérti a szimmetria elvét, ha kizárja a fogyasztó javára bekövetkező változás hatásának érvényesítését. Figyelemmel arra, hogy a Törvény 11. § (1) bekezdése értelmében jelen perben csak a szerződéses kikötések törvényi követelménynek való megfelelése vizsgálható, az általa alkalmazott szerződési feltételek pedig a fogyasztó javára bekövetkező változás hatásának érvényesítését nem zárják ki, nem állapítható meg a szimmetria elvének sérelme.

Utalt arra is, kétségtelen, hogy a 2/2014. PJE határozat indokolásának III/2. pontja szerint a szimmetria elve azt is jelenti, a szerződéses kikötés csak akkor tisztességes, ha egyidejűleg kötelezettségként írja elő a körülmények fogyasztó javára történő változtatását is, a Törvény 4. § (1) bekezdés g) pontja azonban ilyen követelményt nem támaszt.

Változatlanul hivatkozott felperes arra is, 2010. január 1-jét követően a régi Hpt. kógens előírásai szerint az árazási elvek keretében kellett gondoskodnia a szimmetria elvének érvényesüléséről. A régi Hpt. 210. § (3) bekezdése továbbá már 2010. január 1-jét megelőzően is kógens szabályként írta elő a feltételek kamat-, díj-, költségelem csökkentését indokoltá tevő változásának érvényesítését is. Mindezekből pedig az következik, a felperes által alkalmazott általános szerződési feltételek önmagukban, illetve a kógens jogszabályi rendelkezésekre figyelemmel eleget tesznek a szimmetria elvének.

A fentiekben túl utalt arra is, a fogyasztó nem áll védtelenül a kikötést esetlegesen alkalmazó felperessel szemben, mert a szerződésmódosításról 60 nappal megelőzően történő tájékoztatás és a tényleges alkalmazás közötti időben lehetősége van különböző fórumokon panaszra benyújtására igénye érvényesítésére. Kiemelte, ha felperes a postai díjszabások emelkedése esetére automatizmust írt volna elő, az a fogyasztóra nézve hátrányosabb eredménnyel járt volna, mint a perbeli kikötés, ami felső korlátot is tartalmaz. Ugyanez állapítható meg, ha a per tárgyává tett kikötést az azóta hatályba lépett ún. fair bank törvény, a 2014. évi LXXVIII. törvény rendelkezéseivel vetjük össze.

Az alperes az ítélet indokolásának egy részével szemben terjesztette elő fellebbezését. Az indokolásban foglalt azon megállapításokat kifogásolta, amelyek szerint a perbeli szerződéses kikötések megfelelnek az egyértelmű és érthető megfogalmazás, a tételes meghatározás, az objektivitás, a ténylegesség és arányosság, valamint a felmondhatóság elvének; az ítélet indokolásának megváltoztatását kérte annak megállapításával, hogy a perbeli szerződéses kikötések ezen elveknek sem felelnek meg, így ezen okból is tisztességtelenek, ezért érvénytelenek.

Az egyértelmű és érthető megfogalmazás elvével összefüggésben az első fokú eljárásban részletesen kifejtett álláspontját fenntartva hangsúlyozta, az elsőfokú bíróság nem értékelte megfelelően azt, hogy az egyoldalú szerződésmódosítási kikötések szükségtelenül több dokumentumban kerültek szabályozásra, mert a Posta szolgáltatásainak díjáról szóló hirdetményre hivatkoznak. A felperes által alkalmazott több szintű szabályozás indokolatlanul megnehezíti a fogyasztó számára a saját szerződésére vonatkozó feltételek kiválasztását, ami ellentétes az egyértelmű megfogalmazás elvével. Az átlagos fogyasztó számára nem érthető rövidítések – KHR-be való felvétel, KHR-be való átadás – indokolatlan használata ugyancsak ezen elv sérelmét jelenti. A szerződéses kikötések mindezek következtében alkalmatlanok arra, hogy a fogyasztók megértsék, lássák a költségek jövőbeni változásának lehetőségét.

A tételes meghatározás elvének a perbeli szerződési feltételek alaki szempontból azért nem felelnek meg, mert egyáltalán nem tartalmazzak tételes ok-listát az első fokú eljárásában részletesen kifejtettek szerint. Amennyiben az nyerne megállapítást, hogy a kikötések az egyoldalú szerződésmódosítás egyetlen okaként tartalmazzák a Posta felperes által igénybe vett szolgáltatásai díjáról szóló hirdetményben foglalt változást, ami az ok-listának tekintendő, a kikötések tartalmilag akkor sem felelnek meg a tételes meghatározás elvének, mert nem határozzák meg pontosan, hogy mely postai szolgáltatásokra vonatkozó hirdetmény változása esetén gyakorolhatja felperes az egyoldalú szerződésmódosítási jogát, továbbá az sem került meghatározásra, hogy mely postai szolgáltatásokat veszi igénybe.

Az objektivitás elve azért nem érvényesül, mert bár a Posta árképzésére felperesnek nyilvánvalóan nincs ráhatása, a szerződéses kikötések semmiféle rendelkezést, korlátot nem tartalmazzak arra nézve, hogy felperes ténylegesen milyen postai szolgáltatást vesz igénybe, ily módon azt önkényesen felperes jogosult meghatározni, aminek következtében a ténylegesen igénybe vett postai szolgáltatás kiválasztásával befolyásolni tudja az általa alkalmazott díjtétel változását, illetve a változás mértékét.

A ténylegesség és arányosság elve azért sérül, mert a kikötések a postai szolgáltatás díjának feltüntetése hiányában nem alkalmasak a felperesi szerződésmódosítás arányosságának ellenőrzésére és arra, hogy a fogyasztó ténylegesen átláthassa az egyoldalú módosítás indokoltságát, amint azt egyebekben az elsőfokú bíróság az átláthatóság elvének vizsgálatával összefüggésben helytállóan megállapította.

A felmondhatóság elve a korábban már ugyancsak részletesen kifejtett indokok szerint azért nem érvényesül, mert a felperesnek kellett volna részletes indokolással alátámasztania, hogy a felmondás milyen indokok alapján jelent valós alternatívát a fogyasztónak a szerződésmódosítással szemben, ami elmaradt.

A felperes fellebbezési ellenkérelmében az alperesi fellebbezéssel támadott részében az ítélet helybenhagyását kérte. Az első fokú eljárásban részletesen kifejtett indokaira is utalva hangsúlyozta, az alperes fellebbezésében előadottakkal szemben a perbeli szerződési feltételek az alperes által megjelölt elvek mindegyikének maradéktalanul megfelelnek.

Az alperes fellebbezési ellenkérelmében a fellebbezésével nem érintett részében az első fokú ítélet helybenhagyását kérte.

Az első fokú eljárásban részletesen kifejtett indokait fenntartva továbbra is szükségtelennek tartotta az Európai Unió Bírósága előzetes döntéshozatali eljárásának kezdeményezését, hangsúlyozva azt is, a Törvény 6. §-a alapján korábban indult és már jogerősen befejezett perekben eljáró bíróságok egyetlen esetben sem tartották szükségesnek előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését, a Fővárosi Ítéltábla, valamint a Kúria határozataiból ennek részletes indokai is megállapíthatóak.

A per érdemére nézve az első fokú eljárásban részletesen kifejtett álláspontját ugyancsak fenntartva alperes a 2/2014. PJE határozat indokolásának III/2. pontjában foglaltakra utalva hangsúlyozta, az egyoldalú szerződésmódosítást lehetővé tevő általános szerződési feltétel akkor felel meg az átláthatóság elvének, ha a szerződéskötéskor felmérhetővé, az egyoldalú szerződésmódosítás bekövetkeztekor pedig – a már bekövetkezett körülményváltozások konkrét mértékének ismeretében – ellenőrizhetővé teszi a fogyasztó számára a rá nézve hátrányos szerződésmódosítás indokoltságát, arányát, mértékét. A perbeli szerződéses kikötések e követelményeknek nem felelnek meg, mert nem határozzák meg azt, hogy a Posta szolgáltatásai közül – amelyek körébe a postáról szóló 2003. évi CI. törvény és az annak helyébe lépő, a postai szolgáltatásokról szóló 2012. évi CLIX. törvény rendelkezései szerint az ajánlott szolgáltatás, az expressz postai szolgáltatás, a futárposta-szolgáltatás, az időgarantált szolgáltatás, a könyvelt küldemény is beletartozik – a felperes, mely szolgáltatásokat veszi igénybe. Ennek következtében a

felperes által felszámított postai költség, annak esetleges módosulása és a módosulás mértéke a fogyasztó számára nem állapítható meg, a fogyasztó nem láthatja előre, hogy milyen feltételek teljesülése esetén és milyen mértékben kerülhet sor további terhek rá történő áthárítására. A perbeli szerződéses kikötések alapján az ésszerűen figyelmes és körültekintően fogyasztó sem tudja megállapítani azt, hogy milyen okból, milyen mértékben kerülhet sor többlet terhek rá történő áthárítására, a postai díjszabás változása milyen módon hat ki az általa fizetendő díj mértékére.

A régi Hpt.-nek megfelelés az átláthatóság elvének érvényesülése szempontjából azért nem bír relevanciával, mert a tisztességtelenség és a jogszabályba ütközés különböző semmisségi okok.

A szimmetria elvét a 2/2012. (XII. 10.) PK vélemény 6.g) pontjában, a 2/2014. PJE határozat III/2. pontjában és a Törvény miniszteri indoklásában foglaltakra is figyelemmel a perbeli szerződéses kikötések azért sértik, mert a körülmények fogyasztó javára történő megváltozása esetére nem teszi kötelezővé e változások fogyasztó javára történő érvényesítését, ily módon nem biztosít a fogyasztó számára lehetőséget arra, hogy a számára kedvező irányú körülményváltozásra jogot alapíthasson, az ebből eredő igényét a felperessel szemben kikényszeríthesse.

E körben a 2010. január 1-jét követő időszak tekintetében alkalmazott felperesi árazási elveknek azért nincs jelentősége, mert nem képezik a szerződés részét, így azokra a fogyasztó jogot nem alapíthatott.

Az alperes ügyvédi munkadíját a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. §-a alkalmazásával kérte megállapítani.

A Fővárosi Ítéltábla álláspontja szerint a jelen perben nem merült fel az Irányelv felperes által megjelölt rendelkezései EUMSZ 267. cikke szerinti értelmezésének szükségessége, ezért nem találta indokoltnak az Európai Unió Bírósága előzetes döntéshozatali eljárásának kezdeményezését. E körben a Fővárosi Ítéltábla utal arra, is, hogy miután a jelen perben nem minősül végső fokon eljáró fórumnak, előzetes döntéshozatalra tartozó kérdés felmerülése esetén sem terhelne előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésének kötelezettsége.

A per tárgyalásának felfüggesztésére okot adó körülmény hiányában a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét érdemben bírálta felül és felperes fellebbezését megalapozatlannak, az alperesét megalapozottnak találta az alábbiak szerint.

Az elsőfokú bíróság a tényállást a per elbírálásához szükséges mértékben feltárta, és abból helytálló indokolással vont le következtetést a kereset alaptalanságára.

A jelen per tárgyát annak vizsgálata képezi, hogy a keresetben megjelölt fogyasztói kölcsönszerződésekben alkalmazott, a felperest egyoldalú szerződésmódosításra feljogosító szerződéses kikötések tisztességesek-e, megfelelnek-e a Törvény 4. § (1) bekezdésében rögzített elvek mindegyikének.

A Törvény 4. § (1) bekezdésében a 2/2012. (XII. 10.) PK vélemény 6. pontjában, illetve a 2/2014. PJE határozat 2. pontjában rögzített elvek sérelmére alapítva állít fel megdönthető vélelmet a fogyasztói kölcsönszerződésekben a pénzügyi intézményt a kamat, költség, díj egyoldalú emelésére feljogosító, általános szerződési feltételnek minősülő szerződéses kikötés tisztességtelenségére nézve, a vélelem megdöntése iránti per tárgyát pedig a Törvény 11. § (1) bekezdése értelmében annak vizsgálata képezi, hogy a szerződéses kikötés megfelel-e azon elveknek, amelyek bármelyikének sérelme önmagában a szerződési feltétel tisztességtelenségét eredményezi.

A felperesi álláspont szerint a perbeli szerződéses kikötések elsősorban azért tisztességesek, mert a kidolgozásuk során mindenkor az adott társadalmi, gazdasági viszonyoknak, társadalmi elvárásoknak és a hatályos jogszabályi rendelkezéseknek megfelelően, az adott helyzetben tőle

elvárható módon, a jóhiszeműség és tisztesség követelményének megfelelően járt el. Ez a felperesi hivatkozás a következőkre tekintettel nem vezethetett eredményre.

A régi Ptk. rendelkezései közé a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló Irányelv átültetése céljából 1998. március 1-jei hatállyal az 1997. évi CXLI. törvény 4. §-ával beiktatott, így a perbeli időszak kezdetekor, 2004. május 1-jén már hatályos 209/B. § (10) bekezdése úgy rendelkezett, tisztességtelen az általános szerződési feltétel, illetve a fogyasztói szerződés kikötése, ha a jóhiszeműség követelményének megsértésével a feleknek a szerződésből eredő jogosultságait és kötelezettségeit egyoldalúan és indokolatlanul az egyik fél hátrányára állapítja meg. A (3) bekezdés azt is kimondta, a feltétel tisztességtelen voltának megállapításakor vizsgálni kell a szerződéskötéskor fennálló minden olyan körülményt, amely a szerződés megkötésére vezetett, továbbá a kikötött szolgáltatás természetét, az érintett feltételnek a szerződés más feltételeivel vagy más szerződésekkel való kapcsolatát.

A 2006. évi III. törvénnyel történt módosítást követően 2006. március 1-től hatályos régi Ptk. 209. § (1) bekezdése értelmében akkor minősült tisztességtelenné az általános szerződési feltétel, illetőleg a fogyasztói szerződésben egyedileg meg nem tárgyalt szerződési feltétel, ha a feleknek a szerződésből eredő jogait és kötelezettségeit a jóhiszeműség és tisztesség követelményeinek megsértésével egyoldalúan és indokolatlanul a szerződési feltétel támasztójával szerződést kötő fél hátrányára állapította meg. A 209. § (2) bekezdése a korábbi 209/B. § (3) bekezdésével azonosan úgy rendelkezett, a feltétel tisztességtelen voltának megállapításakor vizsgálni kell a szerződéskötéskor fennálló minden olyan körülményt, amely a szerződés megkötésére vezetett, továbbá a kikötött szolgáltatás természetét, az érintett feltételeknek a szerződés más feltételeivel vagy más szerződésekkel való kapcsolatát. A 2014. március 15. napjától hatályos 2013. évi V. törvény (Ptk.) 6:102. § (1) és (2) bekezdésében lényegében ezzel azonos tartalmú rendelkezések szerepelnek.

A régi Ptk., illetve a Ptk. e rendelkezései az általános szerződési feltétel tisztességtelenségének vizsgálata körében irányadó körülményeket, szempontokat általános jelleggel, valamennyi általános szerződési feltételre kiterjedően egységesen irányadó generálklauzulaként határozzák meg. Ebből következően e rendelkezéseket a hatálybalépésüket követően alkalmazott valamennyi egyoldalú szerződésmódosítási jogot biztosító szerződési feltételre, így a fogyasztói kölcsönszerződésekben a pénzügyi intézményt egyoldalú szerződésmódosításra feljogosító szerződéses kikötésekre, azok tisztességességének vizsgálatára is irányadónak kell tekinteni.

A bírói gyakorlat a generálklauzulát értelmezve, az Európai Unió Bíróságának az Irányelv értelmezése körében hozott ítéleteire is figyelemmel a fogyasztói kölcsönszerződésben a pénzügyi intézményt egyoldalú szerződésmódosításra feljogosító szerződéses kikötést tisztességtelenné tekintette akkor is, ha nem egyeztethető össze általában a szerződésre, illetve az adott szerződéstípusra vonatkozó alapvető elvek, rendelkezések lényegi gondolatával, így különösen akkor, ha nem felel meg a 2/2012. (XII. 10.) PK vélemény 6. pontjában, illetve ezzel azonosan a 2/2014. PJE határozat 2. pontjában rögzített elveknek (egyértelmű és érthető megfogalmazás, tételes meghatározás, objektivitás, ténylegesség és arányosság, átláthatóság, felmondhatóság, szimmetria elve). Fogyasztói kölcsönszerződéseknél tehát ezen elvek bármelyikének sérelme a pénzügyi intézményt egyoldalú szerződésmódosításra feljogosító szerződéses kikötés tisztességtelenségét eredményezi, önmagában alapul szolgál annak megállapítására, hogy a szerződési feltétel a fogyasztó hátrányára indokolatlan és egyoldalú előnyt nyújt a pénzintézetnek, nem felel meg a jóhiszeműség és tisztesség magánjogi jogviszonyokban irányadó objektív követelményének.

E körben a Fővárosi Ítéltábla utal az Európai Unió Bírósága C-92/11. számú ítéletére, amelynek 58. pontja értelmében az állandó ítélkezési gyakorlat szerint azon értelmezést, amelyet a bíróság az EUMSZ 267. cikk alapján ráruházott hatáskörében valamely közösségi jogszabályra vonatkozóan kifejt, megmagyarázza és pontosítja e jogszabály jelentését és terjedelmét, ahogyan azt

a hatályba lépésének időpontjától értelmezni és alkalmazni kell, illetőleg értelmezni és alkalmazni kellett volna, a bíróságok alkalmazhatják, és azt alkalmazniuk kell az értelmezési kérelemről határozó ítélet előtt keletkezett és létrejött jogviszonyokra is, ha egyébként teljesülnek azok a feltételek, amelyek lehetővé teszik az említett szabály alkalmazására vonatkozó pernek a hatáskörrel rendelkező bíróságok előtti megindítását. Ezzel azonosan érvel a 2/2012. (XII. 10.) PK vélemény 6. pontjához fűzött indokolás, kimondva, nem ütközik a visszaható hatályú jogalkalmazás tilalmába, ha a bíróság a szerződéskötés időpontjában hatályos Ptk. rendelkezések alapján az általános szerződési feltétel tisztességtelenségét állapítja meg olyan okból, amelyet utóbb külön törvény – adott esetben a kialakult joggyakorlat tapasztalatait felhasználva – kötelezően szabályoz.

A Törvény 4. § (1) bekezdése a 2/2012. (XII. 10.) PK vélemény 6. pontjában, illetve a 2/2014. PJE határozat 2. pontjában rögzített elvek sérelmére alapítva állít fel megdönthető vélelmet a fogyasztói kölcsönszerződésekben a pénzügyi intézményt a kamat, költség, díj egyoldalú emelésére feljogosító általános szerződési feltételnek minősülő szerződéses kikötés tisztességtelenségére nézve, a vélelem megdöntése iránti per tárgyát pedig a Törvény 11. § (1) bekezdése értelmében annak vizsgálata képezi, hogy a szerződéses kikötés megfelel-e azon elveknek, amelyek bármelyikének sérelme önmagában a szerződési feltétel tisztességtelenségét eredményezi.

Tekintettel arra, hogy a Törvény a bírói gyakorlat alapján konkretizálta, hogy a fogyasztói kölcsönszerződésekben a pénzügyi intézményt egyoldalú szerződésmódosításra feljogosító rendelkezések mely elveknek való meg nem felelés esetén ütköznek a tisztességtelenség generálklauzulájába, a Fővárosi Ítéltábla álláspontja szerint, e tekintetben egyetértve a felperesi fellebbezésben írtakkal, a Törvény 11. § (1) bekezdése – a preambulumban deklarált törvényi célra is figyelemmel – nem értelmezhető akként, hogy a 4. § (1) bekezdésében rögzített elvek érvényesülésének vizsgálata során a bíróságnak ne kellene figyelembe vennie a perbeli szerződéses kikötések alkalmazása időpontjában hatályos azon nemzeti és uniós jogi normákat, bírói gyakorlatot, amelyre figyelemmel a Kúria a 2/2014. PJE határozata 2. pontjában foglalt hét elvet kialakította.

A felperes megalapozatlanul hivatkozik arra is, hogy a régi Ptk. 209. § (6) bekezdésére figyelemmel a perbeli szerződéses kikötések azért sem lehetnek tisztességtelenek, mert a Törvényben meghatározott egyes elvek, köztük az átláthatóság elve érvényesülését biztosító rendelkezések a régi Hpt. kógens rendelkezéseinek megfelelően az árazási elvekben kerültek meghatározásra. Kétségtelen, hogy a régi Ptk. 209. § (6) bekezdése kizárja az olyan szerződéses kikötés tisztességtelenségének bírói vizsgálatát, amelyet jogszabály határoz meg, vagy jogszabály előírásainak megfelelően határoznak meg. A Ptk. 209. § (6) bekezdése azonban csak olyan jogszabályi rendelkezések esetében irányadó, amelyek az adott kérdést a szerződés tartalmává válásához szükséges részletességgel rendezik, vagyis amelyek nem igénylik a régi Ptk. 205. § (1) bekezdése szerinti konszenzust, a régi Ptk. 205. § (2) bekezdése értelmében anélkül is a szerződés részévé válnak. A régi Hpt. ugyanakkor olyan kógens törvényi keretszabály, amelyet a pénzügyi intézmény rendelkezési joga tölt meg tartalommal, ebből következően az a körülmény, hogy a Hpt.-ben biztosított egyoldalú szerződésmódosítási jogát felperes az általános szerződési feltételekben foglaltak szerint a Hpt. rendelkezéseinek megfelelően írásban rögzített, a Felügyelet által jóváhagyott árazási elvek betartásával gyakorolhatja, nem zárja ki a perbeli szerződéses kikötések tisztességességének vizsgálatát, sem azt, hogy azok tisztességtelenek minősüljenek.

Helytállóan, a Törvény 4. § (1) bekezdésében és a 2/2014. PJE határozat indokolásában foglaltaknak megfelelően rögzítette az elsőfokú bíróság ítélete indokolásában azt is, hogy a Törvényben meghatározott elvek bármelyikének sérelme a kereset elutasítását vonja maga után.

Akkor sem tévedett az elsőfokú bíróság, amikor azt állapította meg, hogy a perbeli szerződéses

kikötések nem felelnek meg az átláthatóság elvének.

A Törvény 4. § (1) bekezdés e) pontja értelmében a kamat, díj, költség egyoldalú emelését lehetővé tevő szerződéses kikötés akkor nem felel meg az átláthatóság elvének, ha a fogyasztó nem láthatta előre, hogy milyen feltételek teljesülése esetén és milyen mértékben kerülhet sor további terhek rá történő áthárítására.

A 2/2014. PJE határozat 2. pontja az átláthatóság, valamint az egyértelmű és érthető megfogalmazás elvei közötti szoros összefüggést hangsúlyozva egyebek mellett azt rögzíti, hogy az egyoldalú szerződésmódosítás lehetőségét szabályozó szerződéses rendelkezések akkor nem tisztességtelenek, ha a fogyasztó számára világosan és érthetően meghatározzák, hogy az ok-listában megjelölt körülmények változásai milyen módon és mértékben hatnak ki a fogyasztó fizetési kötelezettségére. A 2. ponthoz fűzött indokolásban a jogegységi határozat azt is kimondja, az egyoldalú szerződésmódosítást lehetővé tevő kikötés akkor felel meg a világos, érthető megfogalmazás és az átláthatóság elvének, ha a szerződéskötéskor felmérhetővé teszi a fogyasztó számára a rá nézve hátrányos szerződésmódosítás indokoltságát, ami nem jelenti azt, hogy a fogyasztónak a szerződéskötéskor a körülményváltozás – előre nem ismert konkrét mértékétől függetlenül – abszolút mértékben fel kell tudnia mérni a várható fizetési kötelezettsége felső határát, hanem azt jelenti, hogy a szerződésmódosítást lehetővé tevő kikötésnek meg kell határoznia a fogyasztó szerződéses terheinek lehetséges alakulását. A világos, érthető megfogalmazás, valamint az átláthatóság elvéből az következik, hogy a fogyasztót a szerződéskötés során olyan helyzetbe kell hozni, hogy megfelelően fel tudja mérni az általa vállalt kötelezettségeket, így az ok-listában megjelölt és a szerződéskötést követően bekövetkező körülményváltozásból eredő többlet-kötelezettsége keletkezésének indokait, kötelezettségei változásának mechanizmusát és azok lehetséges mértékét.

Az elsőfokú bíróság a perbeli szerződéses kikötések tisztességtelenségét vizsgálva a Törvényben és a jogegységi határozatban foglaltakat helytállóan értelmezve állapította meg a perbeli termékekben alkalmazott azonos megszövegezésű kikötés tekintetében azt, hogy nem felel meg az átláthatóság elvének.

Az a tény, hogy az egyoldalú szerződésmódosításra okot adó körülmények bekövetkezése, a Magyar Posta Zrt. díjszabásának módosulása esetén a felperes a fogyasztó által nem ismert árazási elvekben rögzített arányban élhet a szerződésmódosítás jogával, a fogyasztó számára lényegében előre nem kalkulálhatóvá, és utólag ellenőrizhetetlenné teszi az egyoldalú szerződésmódosítás jogszerűségét, a fogyasztó továbbá azt sem tudja megítélni, hogy az adott feltétel bekövetkezése esetén követelhet-e, és ha igen, milyen mértékű költségsökkentést a felperestől. Mindezekből következően az átláthatóság elvének sérelme egyértelműen megállapítható.

A felperes fellebbezési előadásával szemben sem a per tárgyát képező szerződéses kikötésekből, sem az általános szerződési feltételek 1. pontjában foglaltakból, sem a keresetlevélhez mellékelte, a szerződéskötéskor alkalmazott felperesi díjszabásból nem állapítható meg, hogy az általános szerződési feltételek 2. pontjában meghatározott körbe tartozó küldemények, nyilatkozatok fogyasztóhoz történő eljuttatása érdekében felperes a rendelkezésére álló postai szolgáltatások közül melyeket veszi igénybe. Az sem állapítható meg továbbá, hogy az igénybe vett postai szolgáltatások költségei a felperesi díjszabás szerinti díjakban milyen arányt képviselnek. Erre tekintettel sem lehet kétséges, hogy a szerződéskötéskor a fogyasztó nem volt, nem lehetett abban a helyzetben, hogy megfelelően fel tudja mérni az általa vállalt kötelezettségeket, a szerződéskötést követően bekövetkező körülményváltozások esetén kötelezettségei változásának mechanizmusát és annak lehetséges mértékét, továbbá az a lehetőség sem biztosított a fogyasztó számára, hogy az egyoldalú szerződésmódosítás lehetőségét biztosító rendelkezések alkalmazásának jogszerűségét ellenőrizni tudja, és ennek alapján szükség esetén fel tudjon lépni a pénzüntézzel szemben.

Miután a korábban már kifejtettek szerint a Törvény 4. § (1) bekezdésében meghatározott elvek

bármelyikének sérelme alapul szolgál a vélelemmel érintett szerződési feltételek tisztességtelenségének megállapítására, a perbeli esetben pedig a per tárgyává tett általános szerződési feltételek nem felelnek meg az átláthatóság követelményének, ezért tisztességtelenek, a Fővárosi Ítéltábla szükségtelennek találta a Törvény 4. § (1) bekezdésében felsorolt, az elsőfokú bíróság által vizsgálódása körébe vont további elvek érvényesülésének vizsgálatát, mert az azokra vonatkozó kedvező megállapítás sem vezethet a kereset elutasításáról szóló döntés megváltoztatására.

Tekintettel azonban arra, hogy alperes az első fokú ítélet indokolásának azon megállapításaival szemben fellebbezett, amelyek szerint az egyértelmű és érthető megfogalmazás, a tételes meghatározás, az objektivitás, a ténylegesség és arányosság, valamint a felróhatóság elvének sérelme nem volt megállapítható, a Fővárosi Ítéltábla az alperes által kifogásolt megállapításokat mellőzte az ítélet indokolásából.

Mindezekre tekintettel a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét az indokolás tekintetében a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján – a rendelkező részben írtak szerint – részben megváltoztatta, egyebekben az ítéletet helybenhagyta.

Az eredménytelenül fellebbező felperest a Fővárosi Ítéltábla a Pp. 239. §-a szerint alkalmazandó Pp. 78. § (1) bekezdése alapján kötelezte az alperes ügyvédi munkadíjból álló másodfokú perköltsége megfizetésére, amelynek összegét a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (4) és (5) bekezdése alkalmazásával, mérlegeléssel állapította meg, míg az alperes illetékmentessége folytán le nem rótt jogorvoslati illeték viseléséről a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése alapján rendelkezett.

Budapest, 2015. április 10.

Dr. Tibold Ágnes s.k.
a tanács elnöke

Dr. Felker László s.k.
előadó bíró

Levek Istvánné dr. s.k.
bíró

A kiadmány hitelül:
Roznoviczky Illésné
tisztviselő